

տեղը վրանի ձեռով խանութներ ունէին, ու հոն ակնավաճառութիւն կընէին: Այնպէս ժամը ալ շինած են սուրբ խաչ անուանով. որ թէպէտ պըգտիկ է, բայց գեղեցիկ ճարտարապետութեամբ շինուած է, և իրեք սեղան ունի մարմարիոն քարերով շինած, քովն ալ պղտի ժամատուն մը:

Ռուսի Հայաստանին նշանը:

ԲՁԳԻ կամ երկրի կամ տէրութե մը մասնաւոր նշան ունենալը ամէն ազգաց մէջ ալ կայ, ու խիստ հին սովորութիւն է: Թեւեալոց նշաններ բու, թրակացւոցը մահ, կեղտացը թուր, հռոմայեցւոցը արծիւ, կարճեղոնացւոցը ձիու գլուխ, սաբսոնիացւոցը վազուկ ձի, հին փրւանկացը առիւծ, գոթացւոցը արջ. հայոցը արծիւ, և Ռուբինեանց աւտենը առիւծ: Հին ատեն ամէն ազգ ուզածին պէս կը փոփոխէր կամ կըզարդարէր իր նշանը. իսկ հիմակուան տէրութիւնները ինչ նշաններ որ առեր են՝ կը ջանան միշտ անփոփոխ պահել, և ասոր համար մասնաւոր պաշտօնատէրներ ու ատեաններ ունին. զանազան կանոններ ալ կան նշան շինելու կամ ձեւաւորելու վրայ, որ կնքաբանութիւնը կըսորվեցընէ, ու եւրոպացիք աս գիտութեանս՝ պաշտօն կըսեն. գլխաւոր կանոններէն մէկն աս է որ նշանը որչափ կարելի է պարզ ըլլայ, ու ազգին կամ տէրութեանը և կամ երկրին յատկութիւնները խորհրդաւոր ու գիւրին կերպով մը հասկըցընէ:

Ռուսիոյ տէրութիւնը Ռուսաստանի ամէն կուսակալութիւնները կամ նահանգներն ալ մէյմէկ նշան ունին, 1833ին Ռուսաց տէրութիւնը հայաստանին

համար ալ նշան որոշեց՝ աս ձեռով.

Ա. Չուաձե վահանի մը վրէժը խաւոր բաժանմանը մէջ կապոյտ են. թակայով Սասիս լեռան ձիւնապատ արծաթափայլ գլուխը՝ ճերմակ ամպերու մէջ. լեռան ծայրն ալ՝ Նոյի տապանը՝ բոլոր ոսկի. յայտնի է որ ասով հայաստանին պատմական հնութեան ազնուութիւնը կը հասկըցուի:

Բ. Սահանին վարի կողմը երկուք բաժնուած ըլլալով, աջ կողմը կարմիր ենթակային վրայ հայոց արշակունի թագաւորներուն հին թագը կայ բարձր ու երկայն ձեռով բոլոր ոսկի, թագին ճակատը աստղ մը, ու չորս դին մարգարտով լեցուն, կապն ու ենթական կապոյտ. աս ձեւը արշակունեաց հին դրամներէն առնուած է, և կը նշանակէ հայաստանի հին ու անուանի թագաւորութիւնն որ ատենով ունեցեր է:

Գ. Չախ կողմը կանանչ ենթակայի վրայ լիւծի միջոցով կաթողիկէն՝ բոլոր արծընէ, միայն գմբէթներն ու խաչերը ոսկիէ. ասով կիմացուի հայաստանի կրօնքը, և մասնաւոր կերպով հայկական նահանգին՝ դիրքը:

Դ. Սերի բաժանման մէջ՝ ոսկի ենթակայի վրայ Ռուսի արծիւը, որ բռնած է թէ վահանը և թէ անոր տակի բաժանմունքները, և բոլոր նշանին վրայ կեցած է կայսերական թագը:

Նշանս հնարողն է Վեմետր Տաշքով թագաւորական խորհրդականը, և կայսրը հաստատած է՝ որ 1833էն ետքը ան ըլլայ հայկական նահանգին նշանը:

1 Աս հայկական նահանգ անունը Ռուսաց տէրութիւնը գրաւ հայաստանի ան մասին՝ որ 1828ին պատերազմով առաւ Պարսից ձեռքէն: